

at dette er rigtigt. Jeg for mit Vedkommende har lige saa lidt betragtet Tienden som en Grundbyrde som alle de øvrige Hartkornsbyrder; og kan man afløse alle de øvrige Hartkornsskatter helt eller delvist, som vi jo nu ere i Færd med, kan man godskrive dem for hele denne Skat og lægge den over paa helt andre Hænder overalt i hele Landet, saa kan jeg ikke indse, hvorfor man saa ikke ogsaa kunde afløse Tienden paa den Maade, at alle de Folk, som benytte Præsten og ere fælles om ham, ogsaa ere fælles om at bære Udgifterne til hans Underhold. En Fordel vilde det jo ogsaa være. Det var jo, efter hvad jeg kunde forstaa af den højtærede Finansminister, et næsten umenneskeligt Arbejde, der vilde blive læsset over paa Finansministeriet. Men hvis man i Stedet for alle disse Hundredetusinder af Laantagere, der vare at ekspedere, kunde nøjes med at faa en for hver Kommune, blev det en hel Del lettere, end det nu vilde blive. Og dernæst vil jeg ogsaa sige, at selv om man for at lette Statskassen skulde gaa til at fritage den for Rentetab med Hensyn til Tiendeloven og til Præstetiende, vilde jeg foretrække dette, naar vi saa fik det fordelt paa alle Menighedens Medlemmer i Forhold til deres Evne, ligesom de deltagte i Kommunens øvrige Udgifter efter Evne. Naar jeg nu har fremsat disse Bemærkninger, vil jeg paa ingen Maade have opfattet dem som en uvillig Kritik over Forslaget eller som et Forsøg paa at lægge Hindringer i Vejen for Forslagets Gennemførelse og endnu mindre som et Forsøg paa at falde den højtærede Ordfører i Flanken. Nej, jeg har kun tilladt mig at fremsætte denne Tanke for at vække Opmærksomhed for denne Side af Sagen, og da ganske specielt den ærede Ordførers Opmærksomhed, for at anmode ham om at tage dette Spørgsmaal under velvillig Overvejelse og, hvis han saa finder Anledning dertil, da at foretage en Ændring. Denne Ændring kan gøres meget nemt uden paa nogen Maads at gribe forstyrrende ind i alle de øvrige Regler, der ere opstillede. Jeg for mit Vedkommende agter ikke at stille Forslag i denne Retning, fordi jeg vilde anse det for fuldstændig unyttigt. Loven som Helhed betragter jeg som et Fremskridt og en Fordel for de nuværende Tiendeydere og vil derfor ogsaa kunne stemme for Loven, hvad enten den kobles sammen med de øvrige, eller den foreligger alene. Jeg er fuldt enig i de Grundprincipper, hvorpaa hele Forslaget er bygget, baade med Hensyn til den

tvungne Afløsning, Bestemmelsen om, at Tiendenyderne bør have fuld Erstatning, og Statens Forpligtelse til at yde et Bidrag til Løsning af dette Spørgsmaal. Om de Forholdstal, som der her er valgt, absolut ere de eneste rigtige, derom kan der selvfølgelig — med god Føje vistnok — ogsaa være meget delte Meninger. Men dette skal jeg ikke blande mig i, det beror dog til syvende og sidst nærmest paa et Skøn. Hele den samlede Skatterebform betragter jeg ikke som et Ideal, men heller ikke, som den er gjort til, som noget fuldstændig ubrugeligt. Jeg betragter den som det, den er, som et Kompromis mellem, som det er sagt, de forskellige borgerlige Partier, og da den er et Kompromis, maa der selvfølgelig være gjort Indrømmelser fra de forskellige Sider. Følgen heraf bliver, at hele Reformen ikke fuldt ud vil kunne tilfredsstille til nogen af Siderne; men som Helhed betragter jeg ogsaa denne Reform som et meget væsentligt Fremskridt. Efter det Kendskab, jeg har til Folk, er jeg ogsaa temmelig sikker paa, at det vil vække betydelig større Glæde end Skuffelse, hvis det endelig skulde lykkes at faa det hele gennemført, hvad jeg meget ønsker og vil bidrage til, hvad jeg formaar.

Borgbjerg: Jeg beklager, at det ærede Medlem for Ribe (Busk) ikke er til Stede i Dag; thi jeg antager, at han da vilde protestere mod, at han, et saa gammelt og anset Medlem af Demokratiet, fik en Udtalelse stemplet som utilbørlig af et langt yngre og langt mindre anset Medlem af dette Parti. Jeg har naturligvis ikke nogen Pligt eller noget Kald til at tage Ordet paa det ærede Medlem for Ribes Vegne; men jeg vil dog gerne tillade mig at udtale, at den paagældende Ytring saa langt fra efter min Mening var utilbørlig, at den netop hørte til de rammende, kraftige demokratiske Ord, hvoraf vi i Aarenes Løb, navnlig i gamle Dage, fik at høre saa mange fra det samme ærede Medlem.

Jeg tror heller ikke, at den højtærede Finansminister har Ret, naar han sagde, at Smørelsen nu var tagen ud af dette Tiendelovforslag. Den højtærede Minister mente, at da her var indsat en Bestemmelse om, at Kongetienden vilde blive den, der sidst afløstes, vilde der ikke være stor Fristelse for Godejerne til at lade sig smøre til at gaa med til denne Lov. Men sikkert er det dog, at Loven, selv om det bliver noget ud i Fremtiden, at Kongetienden afløses, hvis den nu vedtages og kommer til at gælde, vil give en ret be-